

Csak a magyarok ötödénél bevett gyakorlat a forrásellenőrzés

Valamennyi tudatosság már felbukkan a hazai internetezők között az online olvasott információk hitelességének ellenőrzése kapcsán, de az álhírek így is gyakran tényként rögzülnek a fejekben.

A közösségi média egyik legnagyobb problémája pontosan legnagyobb előnyéből fakad, miszerint ezek a platformok könnyű hozzáférést biztosítanak bárkinek, bármiféle információval kapcsolatban, amelyeket azonban ugyanilyen könnyen és gyorsan lehet nagy tömegben továbbosztani, terjeszteni.

Jobbára csak időnként ellenőrizzük

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) rendszeresen elvégzett átfogó kutatásának egyik részét képezte a hazai internetezők felkészültségének vizsgálata az álhírek vonatkozásában. A hatóság a tavalyi adatfelvételen alapuló eredményeket tegnap hozta nyilvánosságra.

2020-ban az internetezők 78 százaléka nyilatkozott úgy, hogy időnként ellenőrzi az online források hitelességét, 19 százalékuk pedig mindig utánajár annak, hogy hiteles-e az interneten fellelt információ. Legtöbben – az internetezők 42 százaléka – az online cikkek hivatkozásait, forrásait ellenőrzik. 28 százalékuk szokott utánajárni a szerző létezésének, szakmai hátterének, és ugyanilyen arányban kéri ki az ismerősök véleményét az olvasottakról. A megkérdezettek 23 százaléka valamelyik nagyobb, magyar hírportálon próbál hiteles információhoz jutni. A hatóság meglátása szerint, ha a valóságban nem is ennyire óvatosak az emberek, a válaszaik arra utalnak, sokan vannak felkészülve arra, hogy esetleges álhírekbe fussanak.

Gyíkémberek az 5G szárnyán

Az NMHH kutatásában egy konkrét álhír vizsgálatával próbálták utánajárni annak, hogy hatásosnak bizonyul-e a forráskritika a hamis hírekkel, félrevezető információkkal szemben. A példaként funkcionáló témát az ötödik generációs (5G-s) mobilinternetrel kapcsolatos várakozások szolgáltatták. Mint minden új technológiához, ehhez is számos félelem és tévhit társul, és bár a tudományos bizonyítékok, kutatások ezt nem támasztják alá, sok helyen olvashatunk, hallhatunk az 5G-eszközök keltettette sugárzás vélt súlyos egészségkárosító hatásáról. Angliában például bázisállomások is égtek az interneten terjedő [hajmeresztő elméletek](#) miatt.

A 16 éves vagy idősebb internetezők nagy többsége – 87 százaléka – találkozott az 5G kifejezéssel. 57 százalékuk az új technológia esetleges egészségügyi hatásairól is hallott, leginkább a közösségi oldalakon vagy a hírportálokon. Közülük 40 százalék vélte a technológiát súlyosan egészségkárosítósnak, míg akik nem találkoztak az egészségügyi hatásokról szóló információkkal, azoknál az aggodalmat osztók aránya jelentősen kevesebb: 21 százalék volt. Azok, akik az 5G egészségügyi hatásairól a mobilszolgáltatók honlapjáról értesültek, sokkal inkább bíztak a technológiában.

Az 5G egészségügyi hatásairól hallók 31 százaléka próbált utánajárni az információk hitelességének. Legtöbben a cikk forrásait vagy a szerzőt ellenőrizték, egy szakértő blogján néztek utána a témának, esetleg egy ismerősük véleményét kérték ki. A különböző ellenőrzési módok azonban eltérő eredményekkel jártak. Sok esetben az utánajárás nemhogy csökkentette, de inkább megerősítette a megalapozatlan félelmeket. Azok körében, akik az információt egy közösségi oldalon vitatták meg ismerőseikkel, vagy azt a témával foglalkozó csoport "buborékjában" ellenőrizték, az 5G-vel kapcsolatos félelem erősödött. E válaszadók több mint fele osztotta a tévhiteket.

Egy csipet remény

Ugyanakkor megfelelő módszerekkel azért szerezhető némi védelem az álhírekkel szemben. A cikkek szerzőjének létezését, szakértelmét ellenőrzők és a valamely hatóság hivatalos oldalát felkereső internetezők közül ugyanis többen utasították el az 5G-vel kapcsolatos egészségügyi tévhitet – 44–44

százalékos arányban –, mint akik a közösségi média tematikus csoportjaihoz (37 százalék) vagy a közösségi oldalakon az ismerőseikhez (31 százalék) fordultak segítségért.

Válogatta: Fonyó Istvánné

Forrás: www.bitport.hu

Csak írja be, hogy melyik városban lakik, és megtudhatja, mennyivel lett melegebb az idő az ön életében

Egy interaktív infografika néhány adat alapján megmutatja, milyen hatása volt a közvetlen környezetünkben a globális felmelegedésnek.

Infografikán tanulmányozhatja bárki, hogy mennyivel lett melegebb lakóhelyén azóta, hogy megszületett: a [New York Times felületén](#) elég megadni a várost és a születési évünket, és máris láthatjuk az eredményt – szúrta ki a [Qubit](#). Az adatok igen megdöbbentőek: megtudhatjuk például, hogy egy budapesti születésű negyvenéves magyar kisgyermekkorában évente legfeljebb 3 kánikulai nappal kellett számolni átlagosan. Mára a 32 fokos hőséget meghaladó napok száma évente ennek a négyszerese.

A New York Times megbízásából számításokat végző klímakutató, a Climate Impact Lab szerint viszont még nincs vége: ez a szám az évszázad közepére valószínűleg tovább duplázódik. Budapesten 2050 körül már legalább nyolcszor annyi kánikulai nap lesz évente, mint 80 évvel korábban.

Ugyanez a helyzet a világ többi országában is. A trópusi éghajlaton élők ugyan szinte észre sem veszik a változást, mivel szervezetük hozzászokott a kánikulához, de a sarkkörkhöz közeledve már egyre inkább ritkaságszámba mennek a melegebb napok. A szibériai Verhojanszkban vagy az attól délkeletre, Oroszország tengermelléki területén fekvő Vlagyivosztokban negyven évvel ezelőtt gyakorlatilag ismeretlen volt a kánikula. Manapság viszont évente legalább egy kánikulai nap biztos van, a 30 fok körüli hőmérséklet már meg sem lepi a helyieket.

Így már nem is tűnik olyan távolinak az, amire szakemberek a globális felmelegedéssel kapcsolatban figyelmeztetnek: a szibériai altalaj kiolvadása annál valószínűbb veszélyt jelent, minél hosszabb időre kúszik 20 fok fölé a hőmérséklet a térségben. Az olvadással rengeteg üvegházhatású gáz és járványokat okozó vírusok is elszabadulhatnak, amelyek aztán világ körüli útra indulnak.

Válogatta: Fonyó Istvánné

Forrás: www.hvg.hu